

Innviðaráðuneytið
Sölvhólgata 7
101 Reykjavík

Reykjavík, 20. ágúst 2026
Tilvísun: 2026081177/S.S.S.

Efni: Umsögn Persónuverndar um áform um breytingu á lögum um íslensk landshöfuðlén

1.

Persónuvernd vísar til erindis innviðaráðuneytis, dags. 31. júlí 2026, þar sem óskað er umsagnar um áform um breytingu á lögum nr. 54/2021 um íslensk landshöfuðlén sem voru birt í samráðsgátt stjórnvalda sama dag.

Í áformaskjali ráðuneytisins segir að markmiðið með lagabreytingunum sé að stuðla að auknu öryggi, skilvirkni og hagkvæmri notkun á landshöfuðléninu „.is“. Einnig er fjallað um aukna hættu á netafbrotum, dvínandi traust á landshöfuðléninu og bættar heimildir lögreglu til að stemma stigu við brotastarfsemi, líkt og heimildir til lokunar og haldlagningar.

2.

Vísað er til réttinda neytenda í ýmsum köflum áformaskjalsins en ljóst þykir, að mati ráðuneytisins, að þau verði ekki nægilega tryggð án frekari úrbóta eða fyrirhugaðra breytinga. Persónuvernd tekur undir þau sjónarmið og vísar einna helst í umfjöllun ráðuneytisins um svokallaðar leppskráningar léna og skort á viðeigandi úrræðum í lögum nr. 54/2021.

Ef milliliður er skráður sem rétthafi léns, í stað raunverulegs stjórnanda þess, leiðir það í raun til þess að óraunhæft verður fyrir einstaklinga að neyta þeirra grundvallarréttinda sem kveðið er á um í III. kafla persónuverndarlaga, sbr. III. kafla reglugerðar (ESB) 2016/679. Þar undir fellur m.a. réttur einstaklinga til að fá upplýsingar um vinnslu persónuupplýsinga, aðgang að þeim persónuupplýsingum, til leiðréttingar eða eyðingar og til að andmæla vinnslunni.

Persónuvernd hafa á undanförunum árum borist fjölmörg erindi, bæði frá einstaklingum hérlandis og erlendis en einnig frá öðrum persónuverndarstofnunum í Evrópu, þar sem kvartað er yfir efni sem birt er á vefsíðum með íslenskum lénum sem skráð eru með leppskráningu. Í flestum tilvikum varða þessi erindi beiðnir um eyðingu á persónuupplýsingum sem birtar hafa verið með ólögmatum hætti og hefur birtingin þá jafnvel valdið einstaklingnum verulegum skaða. Í sumum tilvikum hefur það raunar beinlínis verið tilgangur birtingarinnar. Sem dæmi um þær upplýsingar sem erindin hafa varðað má nefna ýmiss konar ærumeiðingar, upplýsingar um vegabréf og skilríki (auðkennapjöfnður) og hefndarklám.

Leppskráningar af þessu tagi gera það að verkum að Persónuvernd, sem og öðrum persónuverndarstofnunum á EES-svæðinu, er gert ómögulegt að sinna lögbundnu hlutverki sínu við eftirlitsstörf gagnvart raunverulegum ábyrgðaraðila vinnslunnar, sbr. VII. kafla persónuverndarlaga. Þegar ekki liggur fyrir hver hinn raunverulegi ábyrgðaraðili er, þá er jafnframt ekki hægt að skera úr um staðsetningu hans og, út frá því, hvaða evrópska persónuverndarstofnun sé forystueftirlitsyfirvald, sbr. 56. gr. reglugerðar (ESB) 2016/679.

Að mati Persónuverndar er brýnt að ráðast í mikilvægar breytingar á gildandi lögum nr. 54/2021 til að koma í veg fyrir áframhaldandi netafbrot og til að styrkja réttindi einstaklinga samkvæmt persónuverndarlöggjöfnni og gera mögulegt og raunhæft að virkja þau.

Ekki eru gerðar frekari athugasemdir við áformaskjalið að svo stöddu en verði frekari umsagnar óskað um einstök atriði verður hún fúslega veitt.

F.h. Persónuverndar,

Helga Sigríður Þórhallsdóttir

Stefán Snær Stefánsson